

rekonstruálható, a 416., 435., 441. sírban pártatöredékeket találtunk. Az ismertett párták a 15–16. századba kelteznek e sírokat, és az eltemetett egyének mindegyike fiatal nő, legnagyobb részt gyermeklány. A pártákat Edőcs Judit és Kis Ernő Csaba rögzítette a helyszínen és vitte be a szombathelyi Savaria Múzeumba, ahol Edőcs Judit az Országos Műemlékvédelmi Hivatal megbízásából megkezdte a restaurálásukat, illetve a legépebbek rekonstrukcióját. A legépebbeket, legszebbeket a jáki Apáti házban nyíló kiállításon fogjuk bemutatni.

A sírok hozzávetőleges korszakokénti besorolása a következőképpen alakul: 14 db 15. századi, 20 db 16. századi, 12 db 15–16. századi (nehezen választható szét), 26 db 16–17. századi, 31 db 17. századi, 13 db 17–18. századi és 8 db 18. századba keltezhető sírt találtunk.

Ereklyetartó volt a 285. sírban, a 310. sírban 2 medál is volt az ereklyetartó mellett, a 364-ben 2 ereklyetartó volt, a 447. sírban a két ereklyetartó mellett egy medál is volt található. Medált találtunk a következő sírokban: 289., 297., 299., 333., 356., 357., 386., 434. A 430. sírban egy férfi nyugodott, akinek övcsatja és Sancta Maria feliratú medálja volt. Rózsafüzért találtunk a következő sírokban: 334., 359., (ez utóbbiban medál is volt egy bőr szütyő maradványa), a 366., 412., 423., 433. E sírok – a leletek alapján – 16–18. századiak.

Keresztet – rendszerint korpusszal – találtunk a 266., a 318., 324., 333., 371., 401., 461., sírban. Szív alakú medál volt a 296. és 433. sírban. Ezenkívül bronztű (302. sír), gyűrű volt található női sírokban (302., 287. sír) és női ruházathoz tartozó francia kapcsok, vállfűzőmaradványok, gombok (307., 331., 340., 350., 443. sír). A 365. sírban tűzgyújtásra szolgáló kovakövet találtunk.

Az 1999-ben feltárt sírok egy részében is megfigyelhető volt, hogy a szegycsont és a felette lévő bordák és csigolyák (a nyelőcső és gége környéke) elfeketedett. Ilyen a 265., 269., 280., 292., 309., 327., 333., 349., 353., 361., 389., 411., 437. és 270. sír. Ezek között 5 férfi van és 9 nő.

A szelvényekben délkelet felé haladva azt érzékeljük, hogy a temető keleti szélét kutatjuk. Ritkultak a sírok, a C 5. és a C 6. szelvényben főleg gyermeksírokat találtunk a temető késői periódusából. A C 5. szelvényben a C 6.-ba átnyúlóan nagyméretű hulladékgödört találtunk: –60–100 cm mélységig 13–14. századi csigavonalú díszű edénytöredékek, lábas láb, fül, mázas és mázatlan 15–16. századi kályhacsempék, koporsószegek, lópatkók voltak találhatóak, valamint ólomüveg szemek, állatcsontok, csizmapatkók és 15. századi lakat. Ez a hulladékgödör jelezte a temető végét. A következő – keleti – szelvényben (C 7.) – 110 cm mélységben elértük a bolygatatlan talajt és e szelvényben nem találtunk sírt. Úgy tűnik, egy érintetlen terület választotta el a temetőt a keletebbre levő kolostortól, és mi 1999-ben elértük ezt az elválasztó sávot. A templomkertet övező téglakerítés korának megállapítása céljából – törésvonal mentén – kitűztünk a DNy-i sarkon egy kis szelvényt a kerítés külső oldalánál. Ez az A 5–A 6. szelvény találkozásánál van. Az árok ásásakor 0–140 cm mélységből 17–18. századi

konyhai edénytöredékek (fedő, fazék, lábas fül és láb) került elő.

Egy másik szelvényt a Jakab kápolna DNy-i oldalánál, az F 1-E 1. szelvény találkozásánál ástunk. Ugyanilyen korú – 17. század végi–18. század eleji – edénytöredékek, kályhacsempék kerültek elő itt is. Úgy tűnik, a kerítést a 17. században, Felnay apát korában készítették.

Az ásatás befejezése után dózer segítségével visszategettük a szelvényeket, lenyomtatva a földet. Kertészetiileg is rendeztük a területet, kavicssal fedtük a kerti utakat.

A régészeti leletanyagot beszállítottuk a szombathelyi Savaria Múzeumba. A leletek restaurálása 2000-ben folytatódik, és ebben az évben megkezdjük a leletek leltározását is.

A temető feltárását a Szent György templom északi oldalánál lehet folytatni, a déli oldalon feltehetően majd a kolostor kerül feltárássra.

Állandó munkatárs Pálvölgyiné Hajmási Erika (Savaria Múzeum). Munkatársak: K. Németh András, Botár István, Tóth Boglárka, Rácz Tibor, Füredi Ágnes, Orosz Krisztina, Rácz Miklós, Szende László, Stibrányi Máté és Berecz Barbara egyetemi hallgatók.

DR. VALTER ILONA – P. HAJMÁSI ERIKA

157. Jászkisér, határ

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) Kk

A Jászkisér–Tisasülyi út (még mielőtt az út egy nagy kanyarulattal D-i irányt vesz) és a Tisasülyi II. számú főcsatorna közti szakasz közepe táján, ismeretlen nevű dűlőben, az úttól kb. 500 m-re, egy digógödör D-i partjával érintkezve gázvezeték nyomvonalának 34,1–34,2 km-re között, 100 × 200 m-es területen kevés késő középkori, szórványos megtelepedésre utaló cserepet gyűjtöttünk.

A munkaárok kiásása után a profilokban értékelhető régészeti objektumot nem tudtunk megfigyelni.

DR. MADARAS LÁSZLÓ

158. Jászkisér, Rókás

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) Ó, Kk

Jászkisér Rókás nevű határrészén a településtől távol K-re, a 110. és a 159. főcsatorna által bezárt szögben, a 110. csatorna D-i partján 100 × 200 m-es felületen, a gázvezeték nyomvonalának 38,9–39,0 m-e között őskori és késő középkori leleteket találtunk. Mennyiségük szórványos megtelepedésre utal.

A munkaárok kiásása után a profilokban értékelhető régészeti objektumot nem tudtunk megfigyelni.

DR. MADARAS LÁSZLÓ

159. Jászszentlászló, Alsószentgyörgy, Újvári-föld

(Bács-Kiskun megye) Sza, I

Leletmentést végeztünk Jászszentlászló határában, ahol illegális homokbányászat során két emberi csont-

váz került elő. A leletmentés csak a bányászattal megbolygatott kb. 1200 m² területre korlátozódott. A feltárás során sikerült az egyik bolygatott sír gödrét megtalálnunk, s ezen kívül bolygatott, s részint megsemmisített telepobjektumok kerültek elő: kemencék, gödrök és egy földbe mélyített, téglalap alakú lakóház, amely tűz által pusztult el. A bányában talált szórvány embercsontok és a két bolygatott váz leletek hiányában közelebbről nem határozható meg. A telepjelenségek a jellegzetes szarmata kori leletanyag alapján a 2–3. századra keltezhetőek.

BALOGH CSILLA

160. Jutas (MRT 2. k. 51/77. lelőhely)

(Veszprém megye) Ő, Kk

A Veszprém–Szombathely vasútvonal É-i oldalán, a transzformátor-állomás építéséhez kapcsolódó leletmentés tizenegy 16. századi településnyomot (sütőkemencék, égésnyomok, állatcsontokkal teli szemétdörr) és 7 (18. századi?) mészegető kemencét eredményezett.

A nagyméretű munkaterületet (kb. 100 × 150 m) az apróleletek (kerámia) rendkívüli ritkasága jellemzi. Szórványként előkerült néhány mészbetétes és egyéb jellegtelten őskori kerámiatöredék és egy középkori aranyozott bronz öv- vagy lószerszámveret.

RAINER PÁL

161. Kakasd, Lenföld (Bati-kereszt)

(Tolna megye) Á, Kk

A falutól K-re, a Völgységi-patak és a Rák-patak találkozásánál, az ártérből néhány m-rel kiemelkedő, lankás domboldalon kb. 800 m hosszan figyelhető meg a lelőhely. A lelőhely Ny-i széle felett meredek oldalú domb emelkedik. A szántásban, illetve éppen kelő napraforgóban igen sok Árpád-kori és késő középkori cserepet találtam. A lelőhely középső részén és D-i szakaszán sok, néha nagyméretű vasolvadékokat figyeltem meg. A hamus foltok házakra utalhatnak.

A lelőhelyet korábban átvágták a gázvezetékárok. Akkor Szabó Géza végzett itt megfigyelést.

A lelőhely minden bizonnyal a középkori Bat faluval azonosítható.

MIKLÓS ZSUZSA

162. Kaposszekcső, Bajszlakás

(Tolna megye) I

A falutól ÉNy-ra, a Kapos árteréből kiemelkedő, kb. É-D-i irányú dombon a hagyomány szerint földerdőtény volt. Jelenleg a fás-bozótos, sűrű aljnövényzetű dombon erődítésre utaló nyom nem látható. Ha volt is ilyen, azt megsemmisítette a kb. pár évtizede felhagyott bánya.

MIKLÓS ZSUZSA

163. Kaposvár, 61-es út elkerülő szakasz,

1. számú lelőhely

(Somogy megye) U, R, B, LT, Ró, A, Á, Kk

A 61-es útnak Kaposvárt észak felől elkerülő szakaszán az útépítés tervezett menetéhez igazodva 1999-ben kezdődtek meg a megelőző feltárások.

Az 1. sz. lelőhely Kaposvár és Toponár között az Arany-pusztai terményszárítótól keletre kb. 500 m-re terül el a Deseda-patak jobb partján emelkedő dombon. A nyomvonal a patak partját övező mocsártól egészen a dombtetőig, illetve a domb másik oldalán lévő erdősávig húzódott ÉNY-DK-i irányban. Összesen 14770 m²-en kilenc régészeti korszakból 809 objektumot tártunk fel. A neolit Dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrájának kb. 20 gödre mellett feltártuk a középső rézkori Balaton-Lasinja-kultúra településrészletét. Ez a legnagyobb ismert lelőhelye e kultúrának megyénkben megközelítőleg félszáz objektummal, köztük két nagyméretű gödörkomplexummal. Az egyik gödörben egy felnőtt, feltehetően nő és két gyermek csontvázának maradványai voltak. A leletanyagból Somogy megye első rézleletét, egy rézhuzalból hajlított karikát kell kiemelnünk. A késő rézkori Badeni kultúrához kevés gödrön kívül edénymellékletes és gyöngyös zsugorított sír tartozik. További öt zsugorított, egymás közelében lévő temetkezés melléklet hiányában pontosan nem keltezhető. A lelőhely legrepresentatívabb és legnagyobb településmaradványa a középső bronzkori Dunántúli mészbetétes edények népéhez köthető kb. 200 objektummal, ez egyedülálló a megyében. A leletanyag rendkívül nagy mennyiségű kerámiát (nagyon jó állapotban lévő mészbetéttel) és többek között egy levéllenyomatot tartalmaz. A késő bronzkori Urnamezős kultúra kb. kéttucatnyi gödrének és a lelőhely legnagyobb gödörkomplexumának leletei közül egy ép, rovátkolt díszű nyakperccel érdemel említést. A kelta és római korszakot négy-négy, cölöpszerkezetes és földbe mélyített ház, valamint kb. ugyanennyi gödör képviseli. Az egyetlen avar kori objektum salakot és fúvócsőtöredékeket is tartalmazott. 12–15. századi a 90 objektumból (pl. szabadon álló kemencékből, kemencés és cölöpszerkezetes házakból) álló középkori település. Késő középkori (17. sz.) lehet 20 melléklet nélküli, Ny-K-i, illetve ÉNy-DK-i tájolású sír. A temetőnek csak a széle esett a nyomvonalba.

Az 1. sz. lelőhely a legnagyobb objektumszámú, illetve sűrűségű lelőhely a 61-es elkerülő út eddig feltárt szakaszán.

Javasoljuk a terület védetté nyilvánítását.

Társasató régészek: Aradi Csilla, Füle Piroška.

Munkatársak: Bárdos Edith, Gallina Zsolt, Horváth Tünde, dr. Költő László régészek, Szabó Sándor geológus-geodéta, Ambrus Edit (SMMI), Mészáros Szilvia rajzoló, Farkas Zsuzsa, Badics László, Kis Péter István ásatási technikusok (Szombathely).

SOMOGYI KRISZTINA